CODE : 34T LOPH

2024

LOGIC AND PHILOSOPHY

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : Three hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

Q. No. **1** *carries* **1** *mark each* .... 1×12 = 12

Q. Nos. **2 – 13** *carry* **2** *marks each* .... 2×12 = 24

Q. Nos. **14 – 23** *carry* **4** *marks each* .... 4×10 = 40

Q. Nos. **24 – 27** *carry* **6** *marks each* .... 6×4 = 24

Total = 100

1. Give very short answers : 1×12=12

অতি চমু উত্তৰ দিয়া ঃ

(a) "Logic is a normative science." Is the statement true?

"তৰ্কবিজ্ঞান আদৰ্শনিষ্ঠ বিজ্ঞান।" কথাষাৰ সত্য নে ?

(b) What kind of proposition does Scientific Induction establish?

বৈজ্ঞানিক আগমনে কোন প্ৰকাৰৰ বচন প্ৰতিষ্ঠা কৰে ?

(c) What is the ground of Unscientific Induction?

অবৈজ্ঞানিক আগমনৰ ভিত্তি কি ?

(d) Who is the propounder of Scientific Realism?

বিজ্ঞানসন্মত বাস্তৱবাদৰ প্ৰৱৰ্ত্তক কোন ?

(e) Give an example of non-moral action.

নিৰ্নৈতিক ক্ৰিয়াৰ এটি উদাহৰণ দিয়া।

(f) What word does Buddha use to mean 'Mokṣa' or 'Liberation'?

বুদ্ধই 'মোক্ষ' বা 'মুক্তি'ক বুজাবলৈ কি শব্দ ব্যৱহাৰ কৰিছে ?

(g) Which theory of Truth does Naive Realism support?

সৰল বাস্তৱবাদে সত্যতাৰ কোনটো মতবাদ সমৰ্থন কৰে ?

(h) "Religion is faith in the conservation of values." Who said this?

"ধৰ্ম হ'ল মূল্যৰ অবিনাশিতাত বিশ্বাস।" কথাষাৰ কোনে কৈছিল ?

(i) On which law is the quantitative mark of a cause based?

কাৰণৰ পৰিমাণগত লক্ষণ কি নিয়মৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত ?

(j) How many instances are required for the method of difference?

ব্যতিৰেকী পদ্ধতিৰ বাবে কেইটা দৃষ্টান্তৰ প্ৰয়োজন হয় ?

(k) What is the meaning of the Greek word 'Ethos'?

গ্ৰীক শব্দ 'Ethos' ৰ অৰ্থ কি ?

(l) "Hypothesis is a provisional supposition." Is it true?

"প্ৰকল্প হৈছে এটা আনুমানিক ধাৰণা।" এইটো সত্য নে ?

2. Give an example of Good Analogy. 2

সু-সাদৃশ্যানুমানৰ এটি উদাহৰণ দিয়া।

Or / নাইবা

Give the definition of Scientific Induction. 2

বৈজ্ঞানিক আগমনৰ সংজ্ঞা দিয়া।

3. What do you mean by 'conjunction of causes'? 2

'কাৰণ সমন্বয়' বুলিলে কি বুজা ?

Or / নাইবা

State *two* advantages of Simple Observation. 2

নিৰীক্ষণৰ *দুটা* সুবিধা উল্লেখ কৰা।

4. Mention *two* differences between Primary Quality and Secondary Quality. 2

মুখ্য গুণ আৰু গৌণ গুণৰ মাজত থকা *দুটা* পাৰ্থক্য লিখা।

5. "Esse est percipi" Give the meaning of the statement. 2

"অস্তিত্ব প্ৰত্যক্ষ নিৰ্ভৰ" এই কথাষাৰৰ অৰ্থ কি ?

Or / নাইবা

What is the theory of 'Pre-established harmony'? 2

'পূৰ্ব স্থাপিত শৃংখলা' মতবাদ কি ?

6. Give an example of Fallacy of Non-observation. 2

অনবেক্ষণ দোষৰ এটা উদাহৰণ দিয়া।

7. What are the postulates of Ethics ? 2

নীতিবিদ্যাৰ স্বীকাৰ্য সত্য কেইটা কি কি ?

Or / নাইবা

What is the meaning of 'intention' in Ethics ? 2

নীতিবিদ্যাত 'অভিপ্ৰায়ৰ' অৰ্থ কি ?

8. Write *any two* criticisms of Naive Realism. 2

সৰল বাস্তৱবাদৰ *যিকোনো দুটা* সমালোচনা লিখা।

9. Give a concrete example of method of difference. 2

ব্যতিৰেকী পদ্ধতিৰ এটি বাস্তৱ উদাহৰণ দিয়া।

10. Why is habitual action considered as an object of moral judgement ? 2

অভ্যাসজনিত ক্ৰিয়াক নৈতিক অৱধাৰণৰ বিষয়বস্তু বুলি কিয় গণ্য কৰা হয় ?

11. What do you mean by 'vera cause' ? 2

'অস্তিত্বশীল কাৰণ' বুলিলে কি বুজা ?

Or / নাইবা

What is 'Working Hypothesis' ? 2

'কাৰ্যকৰী প্ৰকল্প' কি ?

12. Give a concrete example of direct variation. 2

একমুখী বা প্ৰত্যক্ষ সহ-পৰিবৰ্তনৰ এটি বাস্তৱ উদাহৰণ দিয়া।

13. What is 'hypothesis concerning law' ? 2

'নিয়ম সম্পৰ্কীয় প্ৰকল্প' কাক বোলে ?

14. What is Induction ? State *two* differences between Induction and Deduction. 2+2=4

আগমন কাক বোলে ? আগমন আৰু নিগমনৰ মাজত থকা *দুটা* পাৰ্থক্য উল্লেখ কৰা।

Or / *নাইবা*

State *four* points of difference between Scientific Induction and Unscientific Induction. 4

বৈজ্ঞানিক আগমন আৰু অবৈজ্ঞানিক আগমনৰ মাজত থকা *চাৰিটা* পাৰ্থক্য লিখা।

15. What do you mean by the doctrine of 'Plurality of Causes'? Why is 'Plurality of Causes' not scientifically acceptable? 3+1=4

'নানা কাৰণবাদ' বুলিলে কি বুজা ? নানা কাৰণবাদ কিয় বিজ্ঞানসন্মত নহয় ?

Or / *নাইবা*

Mention *four* characteristics of experiment. 4

পৰীক্ষণৰ *চাৰিটা* বৈশিষ্ট্য উল্লেখ কৰা।

16. Write a brief note on 'Mokṣa' or 'Liberation' as explained in Indian philosophy. 4

ভাৰতীয় দৰ্শনৰ বৰ্ণনা অনুসৰি 'মোক্ষ' বা 'মুক্তি'ৰ ওপৰত এটি চমু টোকা লিখা।

Or / *নাইবা*

Explain the concept of 'Dharma' as 'Purusārtha'. 4

'পুৰুষাৰ্থ' হিচাপে 'ধৰ্ম'ৰ ধাৰণা ব্যাখ্যা কৰা।

17. Define Idealism. Name *two* idealistic philosophers mentioning their theories. 2+2=4

ভাৰবাদৰ সংজ্ঞা দিয়া। *দুজন* ভাৰবাদী দাৰ্শনিকৰ নাম তেওঁলোকৰ মতবাদৰ সৈতে উল্লেখ কৰা।

Or / *নাইবা*

Write a short note on Plato's idealism. 4

প্লেটোৰ ভাৰবাদৰ ওপৰত এটি চমু টোকা লিখা।

18. Write *any four* characteristics of Naive Realism. 4

সৰল বাস্তৱবাদৰ *যিকোনো চাৰিটা* বৈশিষ্ট্য লিখা।

19. Mention the names of different kinds of Hypothesis. 4

প্ৰকল্পৰ বিভিন্ন প্ৰকাৰসমূহৰ নাম উল্লেখ কৰা।

Or / *নাইবা*

What do you mean by 'Crucial Instance' ? 4

'চৰম দৃষ্টান্ত' বুলিলে কি বুজা ?

20. State *two* advantages and *two* disadvantages of the Method of Difference. 2+2=4

ব্যতিৰেকী পদ্ধতিৰ *দুটা* সুবিধা আৰু *দুটা* অসুবিধা উল্লেখ কৰা।

21. Briefly discuss the nature of Monads as described by Leibnitz. 4

লাইব্‌নিঝৰ বৰ্ণনা অনুসৰি 'মনাড'ৰ প্ৰকৃতি চমুকৈ আলোচনা কৰা।

22. Explain the mental stage of a voluntary action. 4

এটা ঐচ্ছিক ক্ৰিয়াৰ মানসিক স্তৰটো ব্যাখ্যা কৰা।

Or / *নাইবা*

Define Ethics. Why is Ethics called a normative science ? 2+2=4

নীতিবিদ্যাৰ সংজ্ঞা দিয়া। নীতিবিদ্যাক কিয় আদৰ্শনিষ্ঠ বিজ্ঞান বুলি কোৱা হয় ?

23. "Religion is the source of morality." Explain the statement. 4

"ধৰ্মৰ পৰাই নীতিৰ উৎপত্তি।" কথাষাৰ ব্যাখ্যা কৰা।

Or / *নাইবা*

Write *any four* characteristics of religion. 4

ধৰ্মৰ *যিকোনো চাৰিটা* বৈশিষ্ট্য লিখা।

24. Define Unscientific Induction and state its characteristics. 1+5=6

অবৈজ্ঞানিক আগমনৰ সংজ্ঞা দিয়া আৰু ইয়াৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰা।

Or / নাইবা

Define Analogy with an example. Mention its characteristics. 3+3=6

এটা উদাহৰণসহ সাদৃশ্যানুমানৰ সংজ্ঞা দিয়া আৰু এই বিধ অনুমানৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ উল্লেখ কৰা।

25. Explain the principle of Uniformity of Nature. Why is it called the formal ground of Induction ? 4+2=6

প্ৰকৃতিৰ একৰূপতা বিধিটো ব্যাখ্যা কৰা। এই বিধিক কিয় আগমনৰ আকাৰগত ভিত্তি বুলি কোৱা হয় ?

Or / নাইবা

What is Experiment ? Describe the characteristics of Experiment. 1+5=6

পৰীক্ষণ কি ? পৰীক্ষণৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

26. What are the conditions of a valid hypothesis ? Explain *any two* of them. 2+2+2=6

বৈধ প্ৰকল্পৰ চৰ্তসমূহ কি কি ? ইয়াৰে *যিকোনো দুটা* চৰ্ত ব্যাখ্যা কৰা।

Or / নাইবা

What are the stages of hypothesis ? Explain with examples. 2+4=6

প্ৰকল্পৰ স্তৰ কেইটা কি কি ? উদাহৰণৰ সহায়ত ব্যাখ্যা কৰা।

27. Explain the Method of Agreement with concrete examples. 6

বাস্তৱ উদাহৰণসহ অন্বয়ী পদ্ধতিৰ ব্যাখ্যা আগবঢ়োৱা।

Or / নাইবা

Define the Joint Method of Agreement and Difference with an example. State *two* advantages of this method. 2+2+2=6

এটা উদাহৰণসহ মিশ্ৰ অন্বয়ী-ব্যতিৰেকী পদ্ধতিৰ সংজ্ঞা দিয়া। এই পদ্ধতিৰ *দুটা* সুবিধা উল্লেখ কৰা।

———×———